

Handläggare
Åström Sinisalo Tobias

Datum
2018-01-18

Diarienummer
AMN-2018-0033

Arbetsmarknadsnämnden

Uppföljning ekonomiskt bistånd

Förslag till beslut

Arbetsmarknadsnämnden föreslås besluta

att lägga informationen till handlingarna.

Sammanfattning

I bilaga 1 (Uppföljning ekonomiskt bistånd 201708) redovisas antal hushåll, orsaker till och kostnader för ekonomiskt bistånd.

Kostnaderna totalt för utbetalt ekonomiskt bistånd är högre 2017 än 2016. Kostnaderna för försörjningsstöd flykting är som väntat betydligt högre 2017 än 2016 pga ett ökat antal nyanlända till kommunen de senaste åren.

Antalet unika hushåll med försörjningsstöd (ej flykting) är högre 2017 än 2016. Från maj har det skett en relativt stor ökning av antalet nya hushåll.

Antalet unika hushåll med försörjningsstöd flykting är ca 450 fler 2017 än 2016. Den ökning av antalet hushåll med försörjningsstöd flykting som pågått sedan 2014 upphörde under sommaren 2017.

Antalet hushåll med långvarigt och mycket långvarigt ekonomiskt bistånd fortsatte att öka under 2017. Det är främst bland hushåll med nyanlända som långvarigt ekonomiskt bistånd ökar men även antal personer som är sjukskrivna med läkarintyg utan ersättning ökar från år till år.

Arbetsmarknadsförvaltningen

Lena Winterbom
Direktör

Handläggare
Tobias Åström Sinisalo

Datum
2018-01-18

Diarienummer
AMN-2018-0033

Uppföljning av ekonomiskt bistånd per december 2017

Denna rapport syftar till att redogöra för volymer inom verksamhetsområde ekonomiskt bistånd. Som utgångspunkt för detta har nämndens verksamhetsplan använts. Verksamhetsplanen beskriver hur nämnden ska förverkliga kommunfullmäktiges övergripande styrdokument Mål och budget 2017-2019 och fokuserar på åtgärder för att uppnå de kommunövergripande målen. I rapporten har mål med tydlig koppling till verksamhetsområdet valts ut för disposition och fördjupning.

Sammanfattning

Kostnaderna totalt för utbetalt ekonomiskt bistånd är högre 2017 än 2016. Kostnaderna för försörjningsstöd flykting är som väntat betydligt högre 2017 än 2016 pga ett ökat antal nyanlända till kommunen de senaste åren.

Antalet unika hushåll med försörjningsstöd (ej flykting) är högre 2017 än 2016. Från maj har det skett en relativt stor ökning av antalet nya hushåll.

Antalet unika hushåll med försörjningsstöd flykting är ca 450 fler 2017 än 2016. Den ökning av antalet hushåll med försörjningsstöd flykting som pågått sedan 2014 upphörde under sommaren 2017.

Antalet hushåll med långvarigt och mycket långvarigt ekonomiskt bistånd fortsatte att öka under 2017. Det är främst bland hushåll med nyanlända som långvarigt ekonomiskt bistånd ökar men även antal personer som är sjukskrivna med läkarintyg utan ersättning ökar från år till år.

Underlaget

I denna rapport finns det diagram som visar ett genomsnittsindeks för andra kommuner för att få en uppfattning om Uppsala kommuns resultat jämfört med andra jämförbara kommuner. Genomsnittsindeks bygger på genomsnittet för sju andra kommuner som utifrån Uppsala ingår i jämförelsegruppen Liknande kommuner IFO (Individ och familjeomsorg) som är framtagen av Kommun- och landstingsdatabasen (Kolada). Jämförelsegruppen består av de kommuner som mest liknar Uppsala utifrån struktursjusterad standardkostnad för IFO samt befolkningsstorlek. Standardkostnad är ett statistiskt mått på den förväntade kostnaden för verksamheten utifrån strukturella faktorer vid en genomsnittlig effektivitets- och ambitionsnivå. I jämförelsegruppen ingår Linköping, Örebro, Västerås, Jönköping, Borås, Helsingborg och Huddinge.

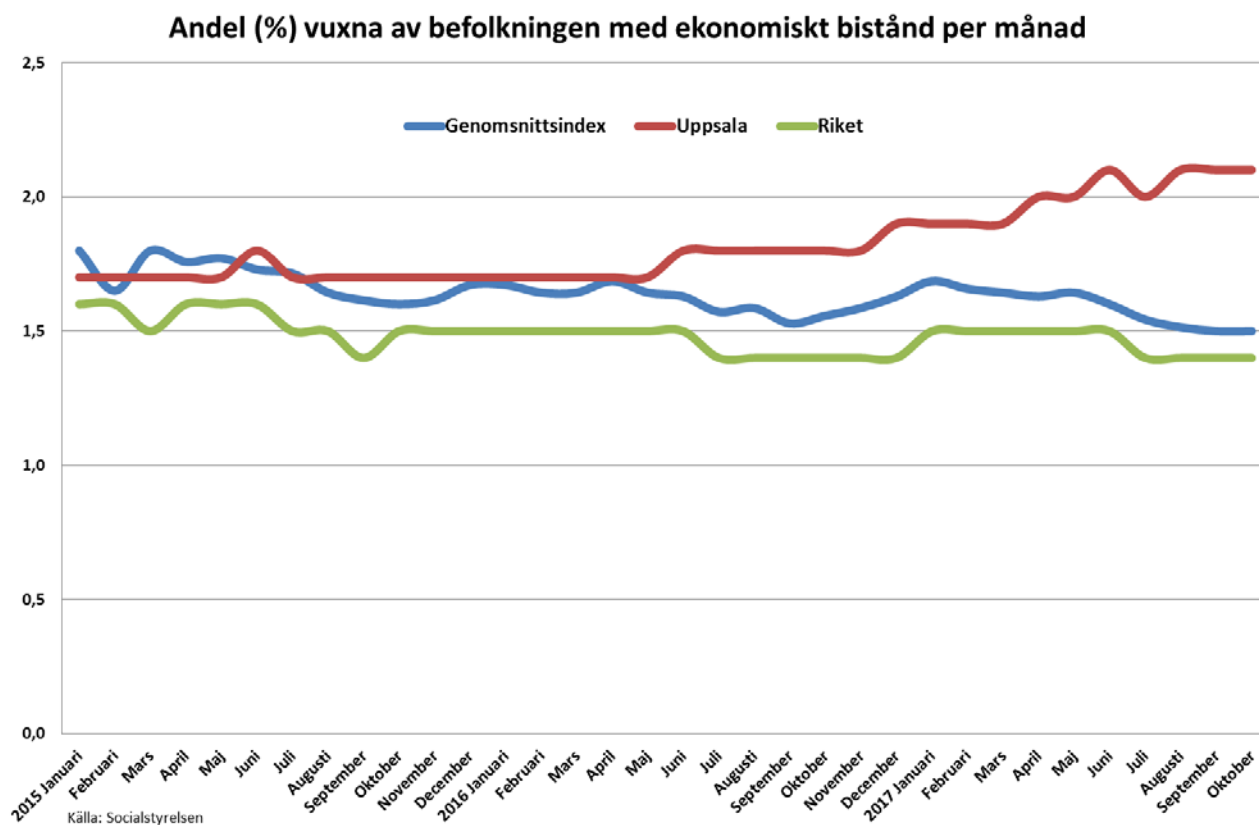
Antal hushåll som får ekonomiskt bistånd som presenteras i denna månadsrapport är hämtad från registerutdrag ur verksamhetens handläggarssystem ProCapita. De hushåll som rapporteras är hushåll som fått en utbetalning av ekonomiskt bistånd den månad redovisningen avser. Hushåll som får avslag eller inte lämnat in ansökan om ekonomiskt bistånd den aktuella månaden är inte inräknade. Observera att uppgifter för kostnad och antal hushåll för den senaste månaden är preliminära. Siffrorna justeras vid nästa rapportering av ekonomiskt bistånd till nämnden. Under ett avsnitt om in- och utflöde mäts insatsen ekonomiskt bistånd. I insatsen ekonomiskt bistånd ingår inte bara hushåll som får en utbetalning av ekonomiskt bistånd utan även hushåll som t ex får avslag eller inte lämnat in ansökan den aktuella månaden men gjort det tidigare och det finns ett öppet ärende. I dessa ärenden ingår mer eller mindre omfattande handläggning. Det finns ytterligare ärenden som innebär handläggning som inte ingår i insatsen ekonomiskt bistånd, t ex hushåll vid inledande faser vid en förstagångsansökan.

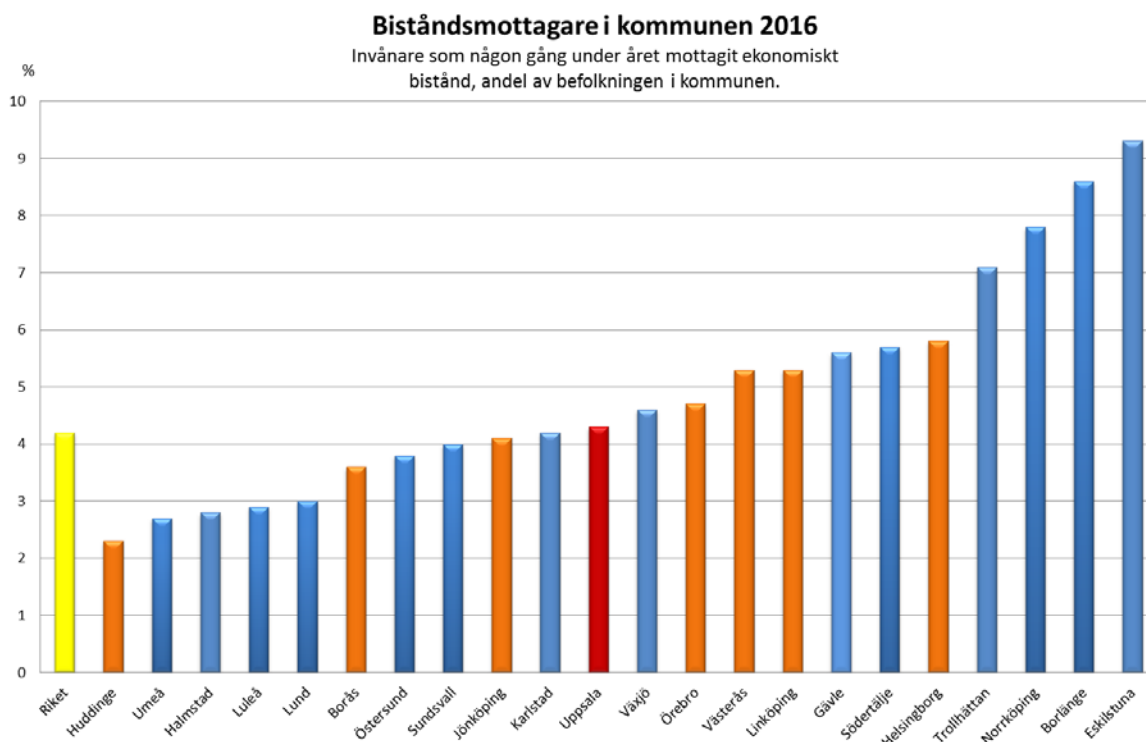
Inriktningsmål 1. Uppsala kommun ska ha en jämställd och hållbar ekonomi.

Hållbar ekonomisk utveckling är en av förutsättningarna för välfärd och behövs för att säkra människors jobb, försörjning och social trygghet. När fler Uppsalabor kommer i arbete, förbättras också förutsättningarna för att trygga välfärden för invånarna. En hållbar ekonomi innebär att kostnaderna inte överstiger intäkterna och att kostnaderna inte överförs på kommande generationer. Hämtat från Mål och budget 2017-2019.

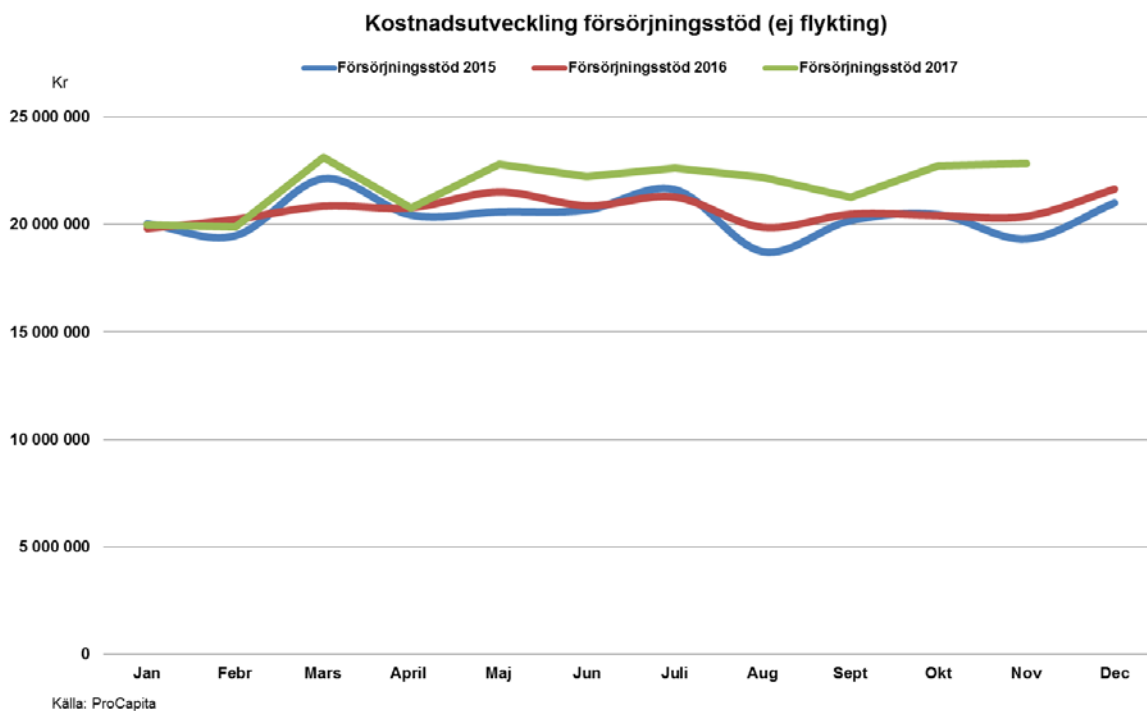
Kostnaderna totalt för utbetalt ekonomiskt bistånd 2017 är högre än för 2016. Kostnaderna för försörjningsstöd flykting är som väntat betydligt högre 2017 än 2016.

Sedan mitten av 2015 har Uppsala haft en högre andel av befolkningen med ekonomiskt bistånd per månad jämfört med andra liknande kommuner. En förklaring till detta är att Uppsala har en stor andel som har långvarigt ekonomiskt bistånd vilket gör att antal personer per år inte blir så många jämfört med en kommun där en större andel har ekonomiskt bistånd få månader per år. I Uppsala är det även många nyanlända som får kompletterande ekonomiskt bistånd utöver etableringsersättning vid etableringen. Det kan dock skilja sig per helår vilket nedanstående diagram visar.

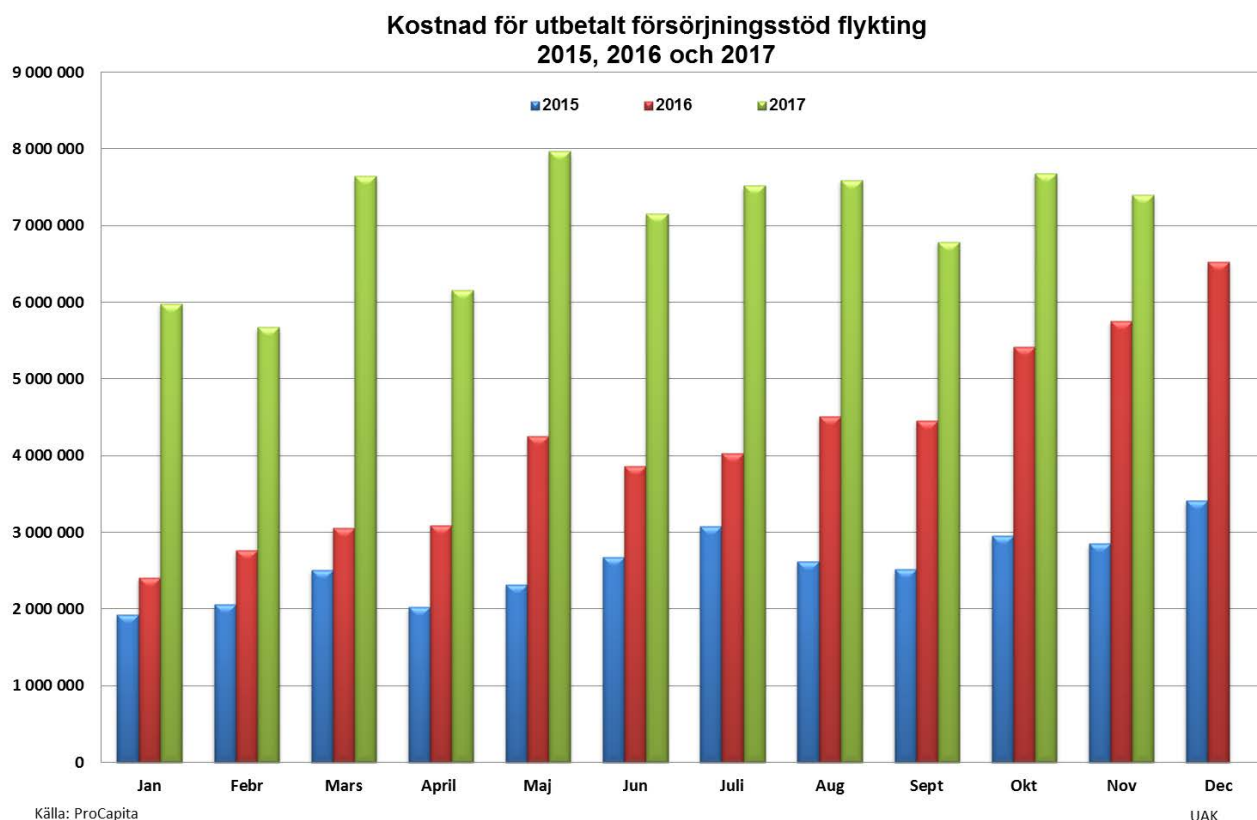

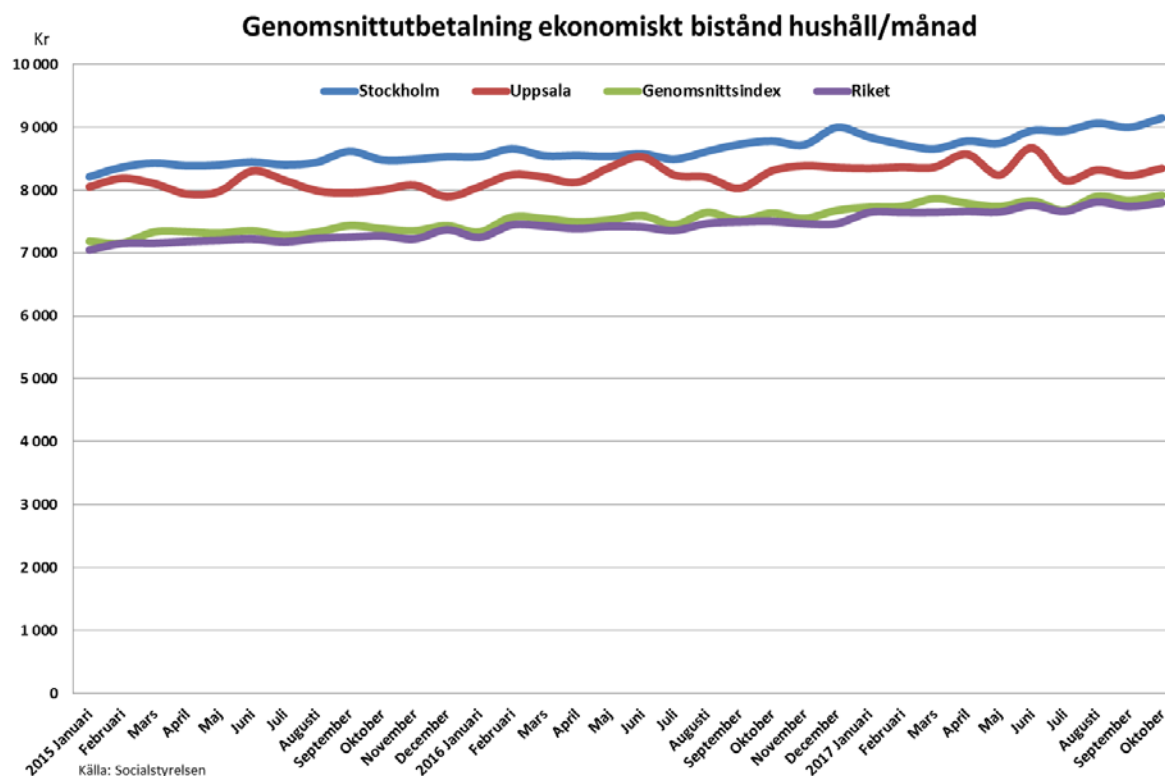
Kostnaden för försörjningsstöd (ej flykting) var i januari, februari och april 2017 i nivå med 2016. Resterande månader har kostnaderna varit högre än för samma månader 2016. En huvudanledning till ökade kostnader är att antal hushåll med försörjningsstöd (ej flykting) har ökat under denna period. Inflödet av nya hushåll har varit högre 2017 än 2016.

Kostnaderna för utbetalt försörjningsstöd flykting började öka hösten 2014. Sedan har det pågått en kostnadsökning fram till sommaren 2017 då ökningen avstannade. Kostnader för utbetalt försörjningsstöd flykting påverkas bl a av flyktingsströmmar i världen och hur snabbt personerna får etableringsersättning. Senaste åren har ett stort antal flyktingar från Syrien, Eritrea och Afghanistan kommit till Uppsala. Många av personerna ingår i etableringsreformen och då är försörjningsstödet främst en komplettering till etableringsersättningen från Försäkringskassan. Den genomsnittliga utbetalningen per månad till hushåll med försörjningsstöd flykting har minskat med över 700 kr 2017 jämfört med 2016.

Den genomsnittliga kostnaden per hushåll och månad ökar för varje år bl a för att riksnormen som är basen i ekonomiskt bistånd höjs. Detta sker inte bara i Uppsala utan i de flesta andra kommuner vilket framgår på diagrammet nedan.

Hushållen i Uppsala har en genomsnittlig utbetalning av ekonomiskt bistånd som ligger närmare Stockholms nivå än andra jämförbara kommuner. Det beror bl a på att kostnaden per kvadratmeter för att hyra en bostad i allmännyttan i Uppsala är på samma nivå som i Stockholm.

De enskilda inkomsterna som hushållen har, minskar den totala utbetalningen av ekonomiskt bistånd. Inkomster för t ex pension och sparmedel minskade 2017 jämfört med 2016. Samtidigt har andra inkomstposter ökat. Sammanlagt och i genomsnitt per hushåll är inkomsterna högre 2017 än 2016.

De enskilda kostnaderna som hushållen har, innebär en ökning för utbetalt ekonomiskt bistånd. Betydande ökning av separata kostnadsposter har skett för t ex arbetsresor, medicinkostnader och elkostnader 2017 jämfört med 2016. Höjningen av kostnaden för busskort i Uppsala från januari har höjt hushållens kostnader för resor till och från arbete eller insatser som leder till arbete. Årliga hyreshöjningar och dyrare bostadskostnader är dock den post som har störst betydelse för kostnaderna. Det är speciellt kostnader för hushåll som bor i hyresrätt som har ökat.

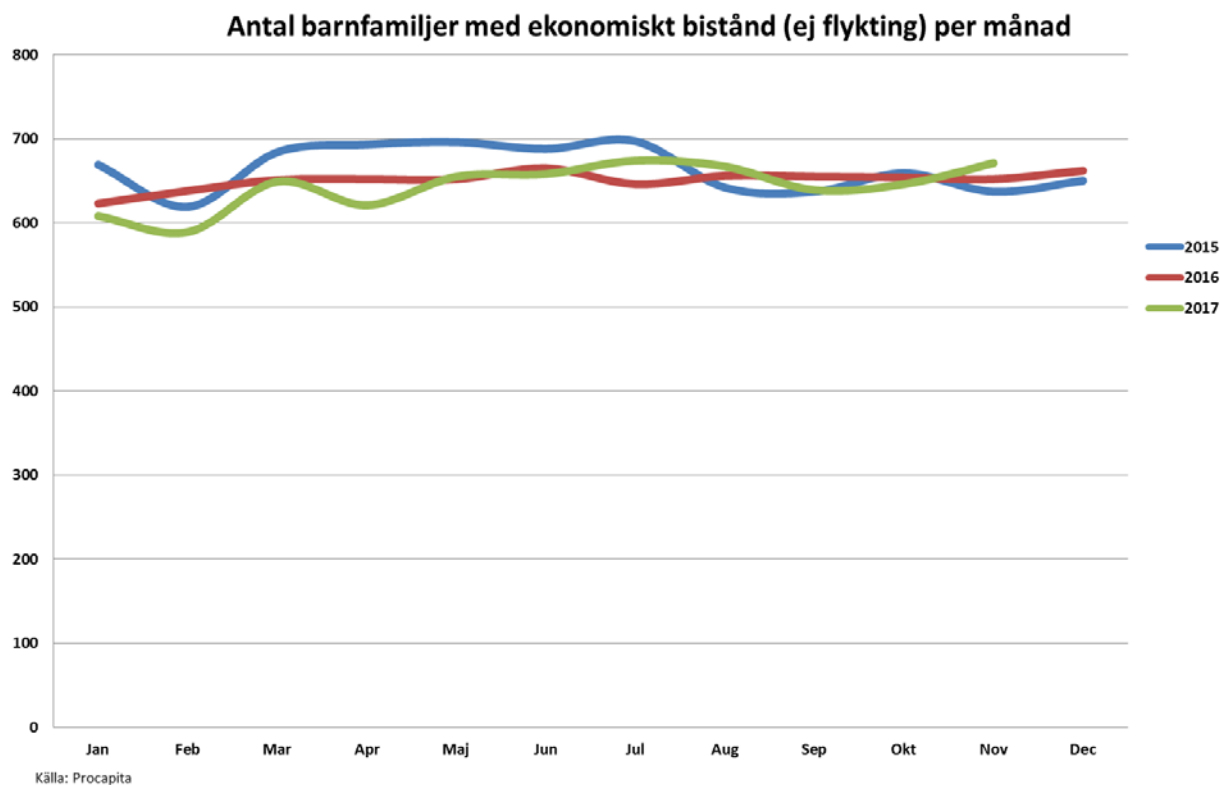
Inriktningsmål 4. Uppsala ska vara jämlikt, med goda levnadsvillkor för invånarna.

God hälsa är en grundläggande förutsättning för människors möjlighet att nå sin fulla potential och att bidra till samhällets utveckling. Uppsala är en öppen, jämställd och solidarisk kommun som berikas av mångfald. Barnets bästa ska alltid sättas i första rummet. Hämtat från nämndens verksamhetsplan 2017.

Uppdrag i Mål och budget 2017-2019: Fortsätta utvecklingen av främjande, förbyggande och tidiga insatser för barn och unga.

Att belysa barnperspektivet inom verksamhet med ekonomiskt bistånd är angeläget. Att inte ha samma ekonomiska förutsättningar som andra barn kan innebära att barnet måste avstå från sådant som kamraterna tar för givet. Ekonomisk utsatthet kan påverka annat som har betydelse för barns möjligheter att utvecklas och styra över sina egna liv, så som skolresultat, hälsa och trygghet. Barn som lever i familjer med långvarigt ekonomiskt bistånd löper även en större risk att själva som vuxna bli beroende av ekonomiskt bistånd. Föräldrar är viktiga som förebilder för sina barn. Därför är det viktigt att prioritera barnfamiljer när det gäller stöd och insatser som leder till arbete eller utbildning och egen försörjning. I alla utredningar i rätten till försörjningsstöd där barn är involverade ska det finnas en kort barnkonsekvensanalys, särskild hänsyn tas ofta till barnperspektivet i beslut. En enhet inom avdelningen som handlägger ekonomiskt bistånd specialiserar sig på och utvecklar en djupare kunskap kring barn och unga. Sedan 2016 har barnfamiljer med behov av extra stöd för att bli självförsörjande prioriterats och ett intensivt arbete pågår kring dessa. Under hösten 2016 startade även ett familjeprojekt med multikompetenta team för att ytterligare prioritera att föräldrarna kommer ut i egen försörjning. Projektet har visat sig mycket lyckat och medel från ESF till en fortsatt satsning 2018 har beviljats. Stor kraft läggs på att arbeta förebyggande gentemot ungdomar och barn som finns i familjer med långvarigt försörjningsstöd.

Antalet unika barnfamiljer med försörjningsstöd (ej flykting) ligger under 2017 i samma nivå som under 2016.

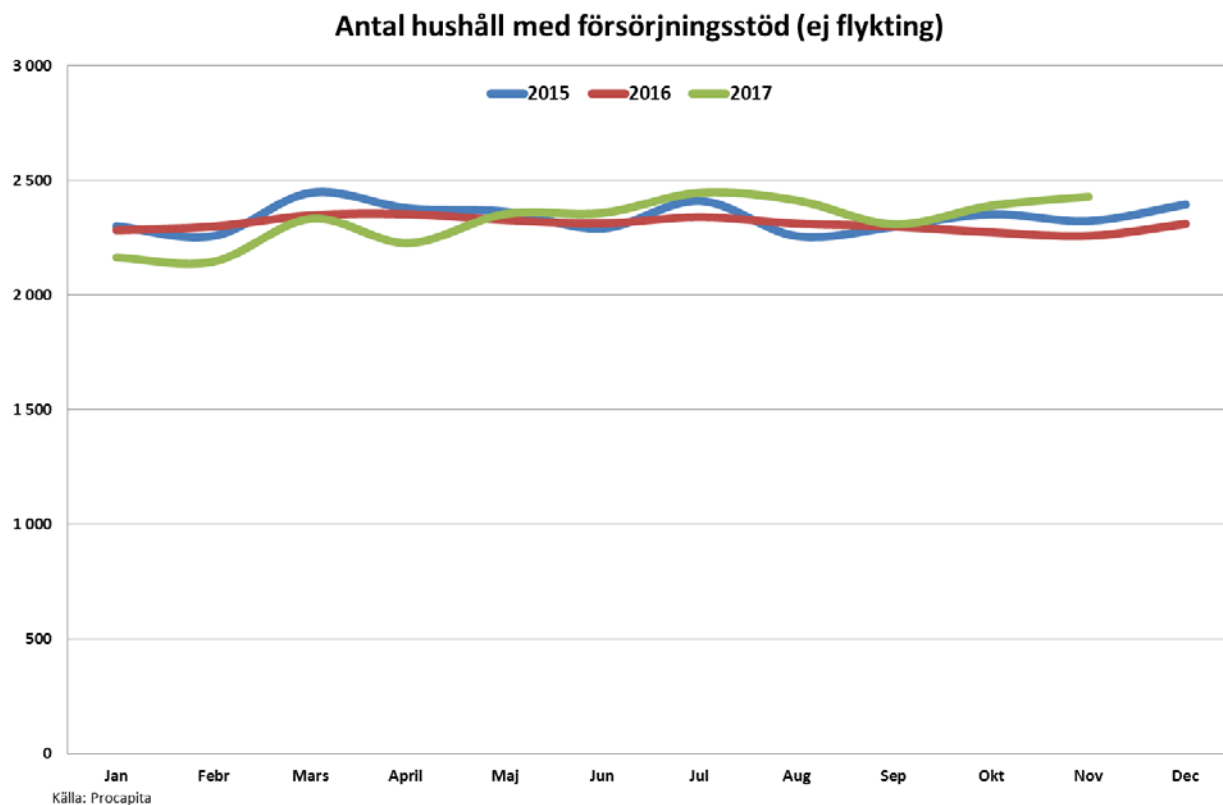

Jämfört med många liknade kommuner är det en liten andel av barnen i Uppsala som bor i hushåll med ekonomiskt bistånd. Även en jämförbart liten andel av unga vuxna har ekonomiskt bistånd i Uppsala.

Inriktningsmål 5. Uppsalas invånare ska ha bostad och arbete.

Uppsala kommun har en stark arbetsmarknad och en låg arbetslöshet. Med den starka lokala arbetsmarknaden torde det finnas goda förutsättningar för grupper som varit utan arbete kortare tid att återigen etablera sig på arbetsmarknaden. Uppsala kommun har en stor andel långvariga biståndsmottagare som ska erbjudas aktivt stöd, utbildningsinsatser eller arbetsmarknadsanställning för att nå egen försörjning. Att hitta framgångsrika metoder för att minska gruppen med långvarigt biståndsmottagande medför stora vinster för såväl individen som för samhället. För att minska långvarigt biståndsmottagande krävs ett särskilt fokus på individernas differentierade behov. Hämtat från nämndens verksamhetsplan 2017.

Antalet hushåll med utbetalt försörjningsstöd (ej flykting) pendlade mellan ca 2 275 hushåll och 2 350 hushåll per månad under 2016. Antal hushåll i juli 2017 uppgick till nästan 2 450, alltså markant fler än den månad med högst antal under 2016. På följande diagram syns en succesiv ökning av antal hushåll med ekonomiskt bistånd under 2017. Det var ungefär 200 fler hushåll i december 2017 jämfört med december 2016.

Det är ca 60 unika hushåll fler 2017 jämfört med 2016. Antal ensamstående kvinnor utan barn med försörjningsstöd är den familjetyp som har ökat mest jämfört med förra året, men även ensamstående män utan barn har ökat mycket. Procentuellt har även ensamstående kvinnor med barn ökat mycket.

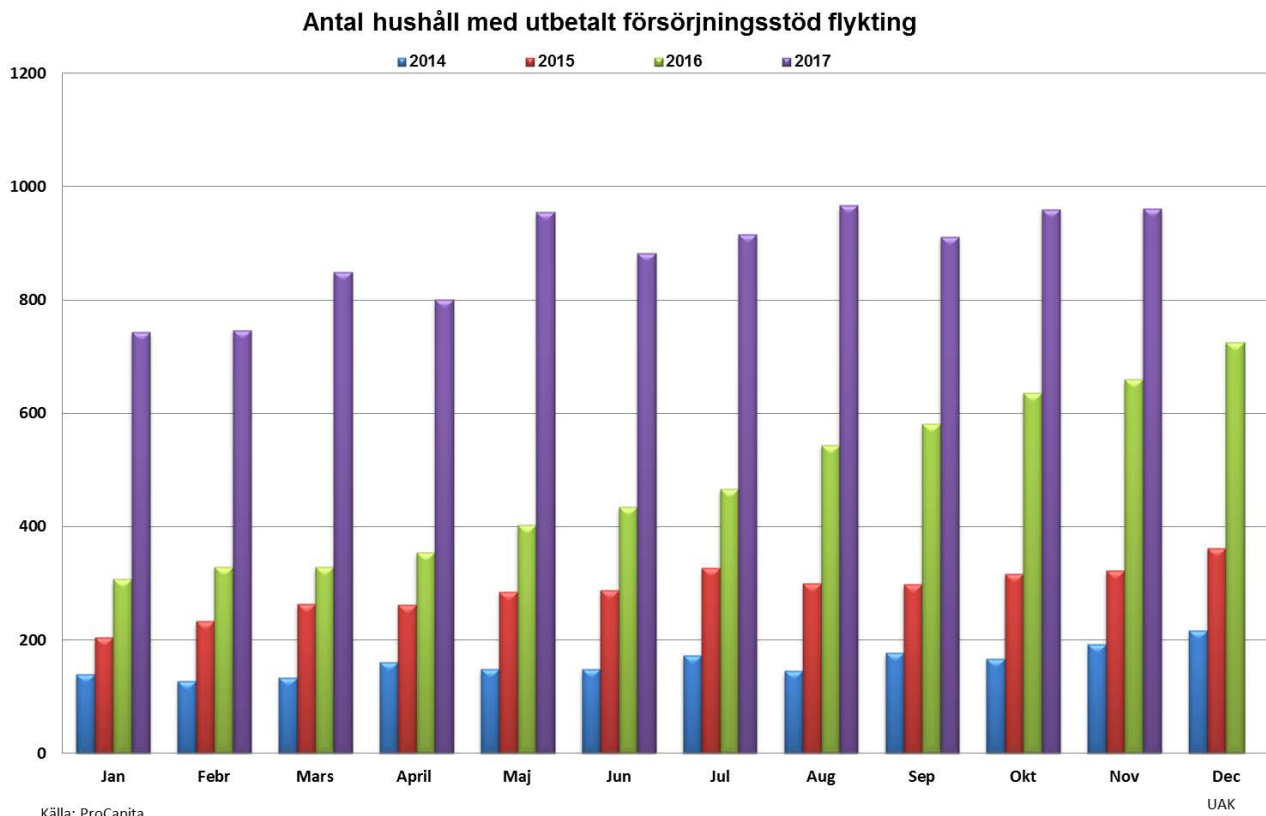
Den avgörande skillnaden mot 2016 är att det har inkommit fler nya hushåll 2017. Det är fler nya insatser ekonomiskt bistånd (ej flykting) 2017 och färre har avslutats jämfört med 2016. Det är speciellt under tertiäl två och tre det är stora skillnader jämfört med 2016. Under samma period 2016 var det i genomsnitt fler ärenden som avslutades än påbörjades, motsatt förhållande gäller 2017. Grupperna där skillnaden mot 2016 är störst är ensamstående kvinnor i åldern 30-44 år med barn, ensamstående kvinnor över 45 år utan barn och ensamstående kvinnor och män under 25 år. Arbetslöshet är den klart vanligaste orsak till ekonomiskt bistånd i dessa grupper men andelen med arbetslöshet som orsak har minskat hos dem. Nedanstående tabell visar vilka orsaker till ekonomiskt bistånd som procentuellt har ökat mest under de åtta senaste månaderna.

Grupper som ökat mest i % jmf med 2016	Ålder	Vanligast orsak till ek bistånd	Orsak som ökat mest i %
Ensam kvinna med barn	30-44 år	Arbetslöshet	Ohälsa
Ensam kvinna utan barn	44-64 år	Arbetslöshet	Ohälsa
Ensam man utan barn	18-24 år	Arbetslöshet	Arbetshinder sociala skäl Gymnasiestudier (ensamk ung) Sfi-studier
Unga vuxna	18-24 år	Arbetslöshet	Arbetshinder sociala skäl Gymnasiestudier (ensamk ung) Sfi-studier

Under hösten 2017 har fler som ursprungligen kommit till Sverige som ensamkommande barn ansökt om ekonomiskt bistånd. I och med att fler ensamkommande barn blir myndiga eller uppskrivna i ålder förlorar många sina insatser från socialnämnden och behöver försörja sig på annat sätt.

Mottagningsenheten är den enhet som har den första kontakterna med personer som avser ansöka om ekonomiskt bistånd. Antalet nya ärenden via Mottagningsenheten har ökat 2017 jämfört med 2016. Det är även ett stort antal hushåll som kontaktar Mottagningsenheten som avser att ansöka om ekonomiskt bistånd som aldrig leder till ett ansökningsärende.

Antalet hushåll med försörjningsstöd flykting var i januari 2016 drygt 300 och i november 2017 över 950 hushåll. Det har skett en stor ökning av antal hushåll men antalet har stabiliserats under året.

Under 2017 var det ca 500 fler unika hushåll med försörjningsstöd flykting jämfört med 2016. Drygt 40 procent av personerna i hushållen är kvinnor. Andelen barnfamiljer (33 %) har ökat något jämfört med 2016.

Den vanligaste orsaken till försörjningsstöd flykting är arbetslöshet och de allra flesta har insats inom etableringsreformen. De vanligaste orsakerna för resterande 20 procent är föräldraledighet eller ensamkommande barn som studerar på gymnasiet.

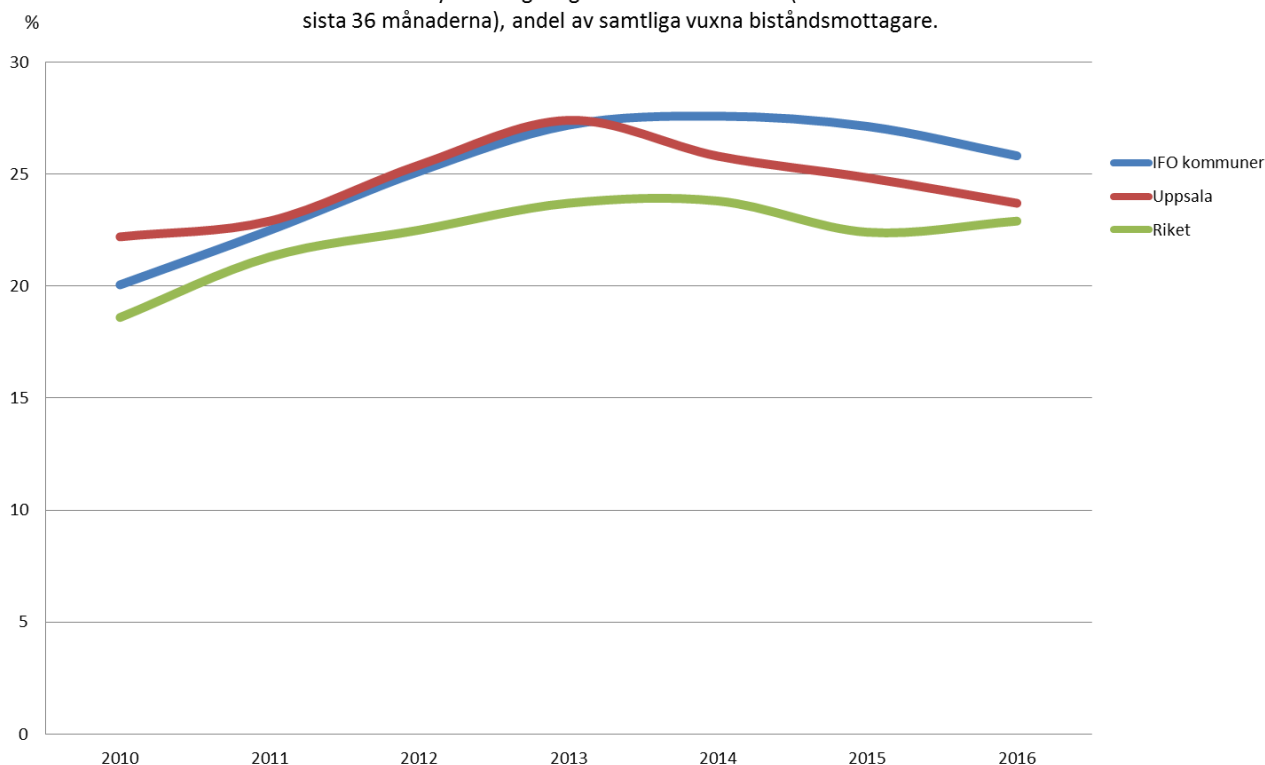
Nämndmål: Antal personer med långvarigt ekonomiskt bistånd minskar.

Lagstiftaren har gett socialtjänsten som huvuduppgift att hjälpa den enskilde så han eller hon kan klara sig utan ekonomiskt bistånd. Personer med försörjningsproblem ska snabbt och effektivt få stöd att uppnå varaktig självförsörjning. Det finns studier som visar att långvarigt biståndsmottagande i sig kan vara en riskfaktor genom att det kan förstärka utanförskap och försämra möjligheten att få fast förankring på arbetsmarknaden. Uppsala har en stor andel långvariga biståndsmottagare. Uppsala står inför utmaningen att sänka andelen långvariga biståndsmottagare.

Antal hushåll som fått ekonomiskt bistånd minst 27 av de senaste 36 månaderna har ökat under 2017 men ökningen har avstannat de senaste tre månaderna. De senaste åren har andelen med mycket långvarigt ekonomiskt bistånd minskat, vilket bl a beror på att det har inkommit många nya hushåll i form av nyanlända som påverkar andelsförhållandet.

Mycket långvarigt ekonomiskt bistånd över tid

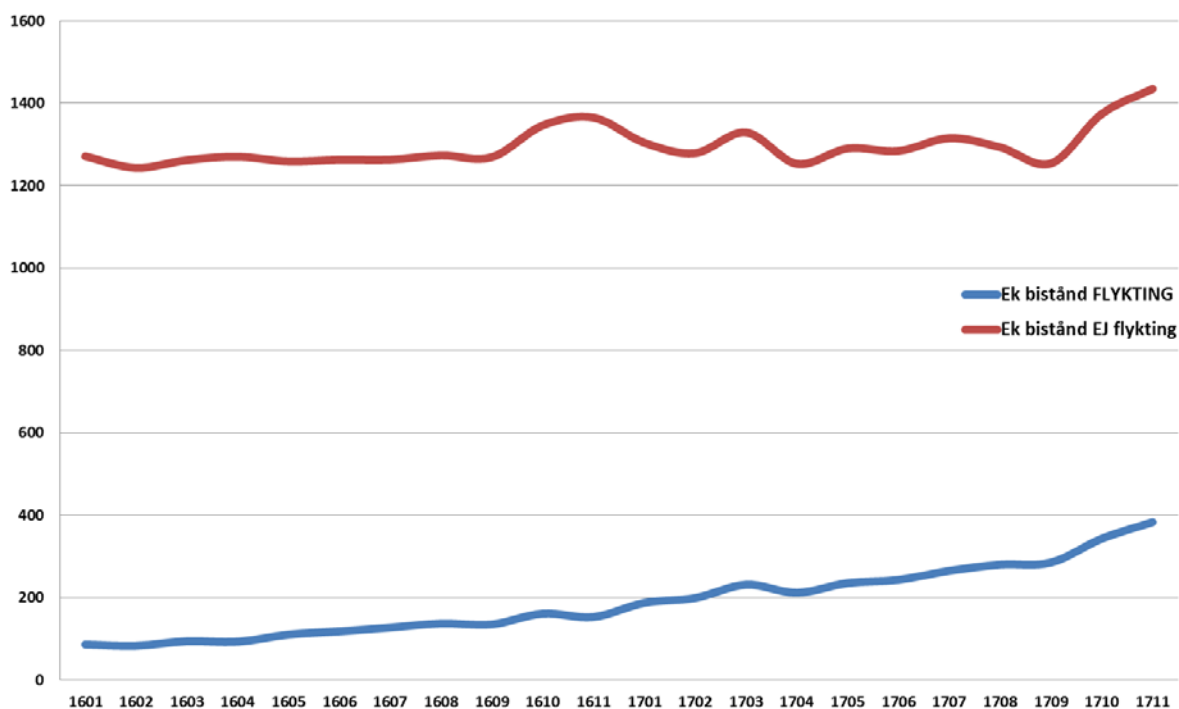
Vuxna med mycket långvarigt ekonomiskt bistånd (minst 27 av de sista 36 månaderna), andel av samtliga vuxna biståndsmottagare.

IFO kommuner = Genomsnitt för Linköping, Västerås, Helsingborg, Jönköping, Huddinge, Borås, Örebro

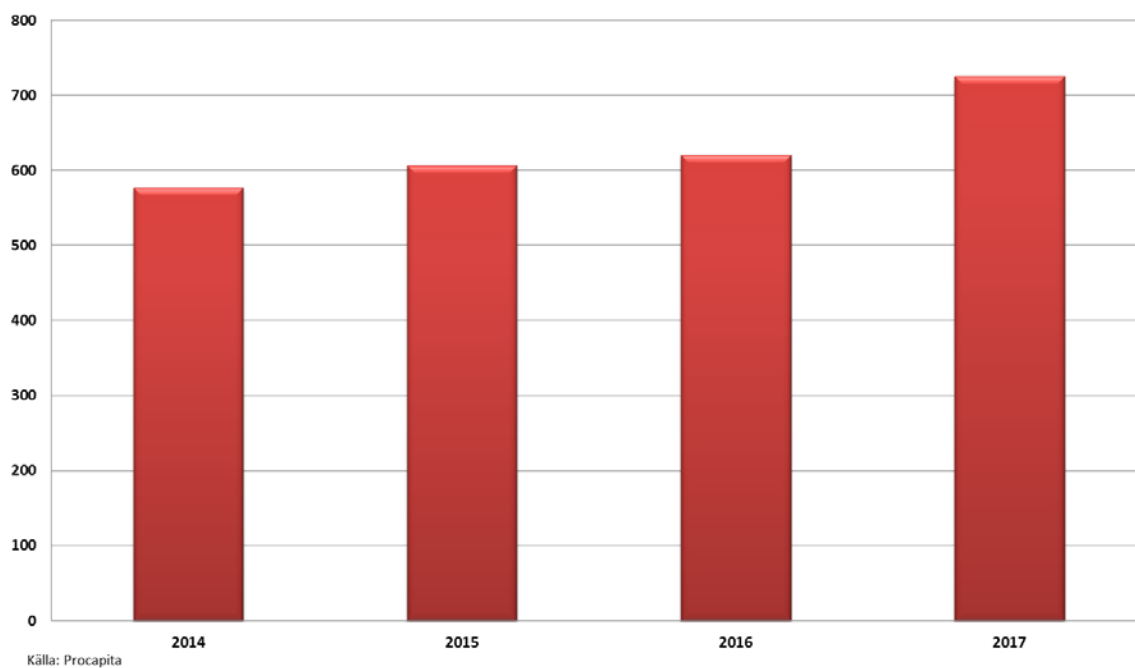
Antal hushåll som fått ekonomiskt bistånd minst 10 av de senaste 12 månaderna har ökat under 2017. Nedanstående diagram visar att antalet hushåll med långvarigt ekonomiskt bistånd flykting har ökat med ca 300 hushåll per månad sedan januari 2016. Antal hushåll med långvarigt ekonomiskt bistånd ej flykting är något fler i november 2017 än november 2016.

**Antal hushåll med långvarigt ekonomiskt bistånd,
10 av de sista 12 månader, fördelat på flykting och ej flykting**

Den vanligaste orsaken till långvarigt ekonomiskt bistånd är arbetslöshet och den näst vanligaste orsaken är ohälsa.

**Antal personer med långvarigt ekonomiskt bistånd som fått ekonomiskt
bistånd pga sjukskriven med läkarintyg utan ersättning**

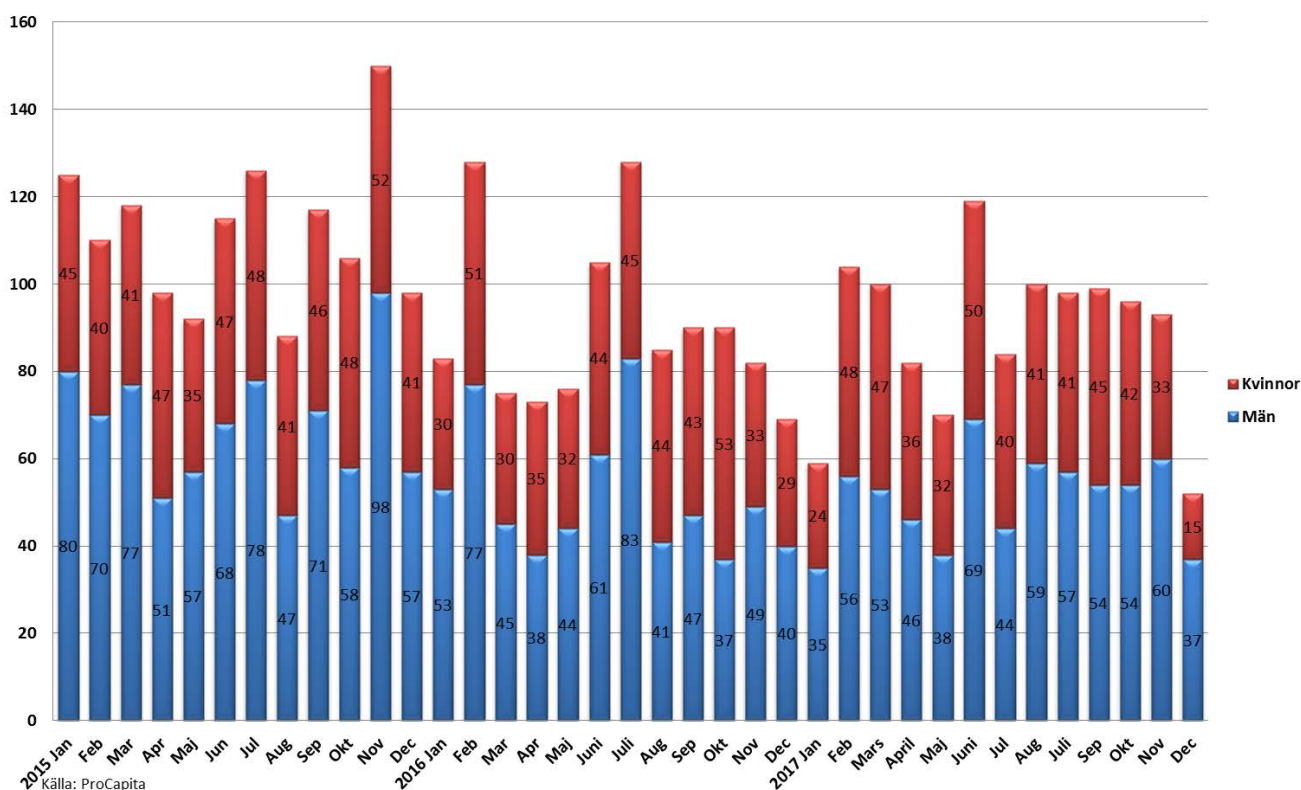
Som diagrammet ovan illustrerar har antalet med långvarigt ekonomiskt bistånd pga att de är sjukskrivna utan rätt till sjukpenning ökat. Det är något fler kvinnor varav nästan hälften är över 45 år.

Inom Avdelningen försörjningsstöd och nyanlända är det ständig fokus på att minska hushåll med långvarigt ekonomiskt bistånd bl a genom att uppmärksamma när hushåll närmar sig varaktigt behov av ekonomiskt bistånd, ett förändrat arbetssätt med större klientfokus, multikompetenta team med särskilt fokus på familjer i långvarigt bistånd, fler SIP-möten och genom ökade möjlighet till studier vid långvarigt ekonomiskt bistånd.

Nämndmål: Personer inom nämndens målgrupper får utifrån behov och utan dröjsmål aktivt stöd, utbildningsinsatser eller arbetsmarknadsanställning för att nå egen försörjning.

Många som söker ekonomiskt bistånd på grund av arbetslöshet saknar eller har en sporadisk förankring på arbetsmarknaden. Dessa personer ska hänvisas till arbetsmarknadssekreterare för att effektivt lotsas in på arbetsmarknaden. Under 2017 har samarbetet med arbetsmarknadsavdelningen varit tätare än tidigare för att förfina samarbetet och för att fler personer ska nå egen försörjning.

Hänvisade till arbetsmarknadssekreterare från Socialtjänst-försörjningsstöd

Något fler personer hänvisades till arbetsmarknadssekreterare under 2017 jämfört med 2016. Avdelningen försörjningsstöd och nyanlända är väl medveten om att fler män än kvinnor hänvisas till arbetsmarknadssekreterare och arbetar på flera sätt för att motverka

undermedvetna könsbaserade bedömningar. Alla enheter arbetar med genusneutrala ärendedragningar och arbete pågår med att införa genushanden som metod samt att avdelningen deltar i en förvaltningsövergripande arbetsgrupp för att nå en jämställd biståndbedömning. Detta ska ske genom olika arbetsmetoder och utbildningsåtgärder. Både 2017 och 2016 var det 43 procent av de som hänvisas till arbetsmarknadssekreterare som var kvinnor. Inflödet av nya ärendet till försörjningsstöd har stor påverkan på hur många och vilka som hänvisas till arbetsmarknadssekreterare.